T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

COP31 TÜRKİYE ANTALYA

21 Ekim 2026

Sayı : 30824082-610-17086006
Konu : Yazılı Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

Mustafa Kemal Mahallesi Eskişehir Devlet Yolu (Dumlupınar Bulvarı) 9. km. No: 278 Çankaya / Ankara
İrtibat:Yurdagül GÜNEŞ Tel: 410 14 46
Faks:418 74 63 e-posta: haydar.demirer@csb.gov.tr elektronik ağ: www.csb.gov.tr

7/47007 6K8

HAKKARİ MİLLETVEKİLİ
SAYIN ÖZNUR BARTİN'İN
TBMM 7/47007 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVABI

SORULAR

Hakkâri ilimiz ve bağlı ilçeleri, uzun yıllardır uygulanan güvenlik politikalarının ve güvenlik merkezli idari anlayışın en yoğun biçimde hayata geçirildiği yerleşim alanlarından biri olmuştur. Özellikle 2015-2016 yıllarında yaşanan çatışmalı süreç gerekçe gösterilerek kent mekânı, kamusal alanlar ve gündelik yaşam üzerinde güvenlik eksenli uygulamalar önemli ölçüde yaygınlaştırılmış; geçici nitelikte olduğu ifade edilen birçok tedbirin ise zaman içerisinde fiilen kalıcı hale geldiği görülmüştür.

Bu mekânsal kuşatmanın ve kamusal kullanım alanlarının güvenlik gerekçesiyle sınırlandırılmasının en somut örneklerinden biri, Yüksekova ilçesinde bulunan Şahintepe bölgesidir. Uzun yıllar boyunca Yüksekovalı yurttaşların ortak hafızasında önemli bir yer edinen, pikniklerin, kültürel etkinliklerin ve sosyal yaşamın merkezi olan bu kamusal rekreasyon alam, 2016 yılında yürütülen askeri operasyonların ardından kurulan "geçici" nitelikteki güvenlik karakolu gerekçe gösterilerek sivil kullanıma kapatılmıştır. Aradan geçen yaklaşık on yıllık süreye rağmen Şahintepe yeniden halkın kullanımına açılmamış, alan fiilen güvenlik amaçlı kullanımın devam ettiği bir bölge haline gelmiştir. Kamusal alanların güvenlik politikaları gerekçesiyle sürekli biçimde sivil kullanımdan çıkarılması; kent hakkı, mülkiyet hakkı ve çevre hakkı bakımından önemli tartışmaları beraberinde getirmekte, aynı zamanda yurttaşların kendi yaşam alanlarına ilişkin karar süreçlerine katılım hakkı açısından da kamuoyunda haklı soru işaretleri doğurmaktadır.

Öte yandan, Hakkâri il merkezi ile Yüksekova, Şemdinli, Çukurca ve Derecik ilçelerinde yaygınlaştırman Kent Güvenlik Yönetim Sistemi (KGYS/MOBESE) uygulamaları da kamusal yaşam üzerindeki gözetim mekanizmalarının kapsamı bakımından tartışma konusu olmaktadır. Kent girişlerinden mahalle aralarına kadar uzanan yoğun kamera sistemi, özellikle Yüksekova Orman Mahallesi örneğinde dile getirilen iddialar çerçevesinde bazı kameraların konutları ve özel yaşam alanlarım doğrudan görebilecek şekilde konumlandırıldığı yönündeki değerlendirmeler nedeniyle özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerin korunması hakkı açısından ciddi kaygılara yol açmaktadır. Bu kapsamda Hakkâri ve ilçelerinde güvenlik uygulamalarının ulaştığı boyut, kent yaşamının sürekli gözetim altında tutulduğu yönündeki değerlendirmeleri de beraberinde getirmektedir.

Güvenlik tedbirlerinin Anayasa'da güvence altına alman temel hak ve özgürlüklerle uyumlu, ölçülü ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun biçimde yürütülmesi anayasal bir zorunluluktur. Bu çerçevede Anayasa'nın temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin 13'üncü maddesi, özel hayatın gizliliğini düzenleyen 20'nci maddesi, mülkiyet hakkını güvence altına alan 35'inci maddesi, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkım düzenleyen 56'ncı maddesi ile yerel yönetimlere ilişkin 127'nci maddesi; güvenlik uygulamalarının hukuki sınırlarının belirlenmesi bakımından temel anayasal güvenceleri oluşturmaktadır. Aynı şekilde Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında da kamu otoritelerinin güvenlik tedbirlerini ölçülülük ve gereklilik ilkeleri doğrultusunda yürütme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Toplumsal bansın güçlendirilmesi, demokratikleşme sürecinin ilerletilmesi ve kent yaşamının normalleşmesi bakımından; güvenlik politikalarının temel hak ve özgürlüklerle dengeli bir biçimde yeniden değerlendirilmesi, uzun yıllardır güvenlik gerekçesiyle sivil kullanıma kapalı tutulan kamusal alanların yeniden halkın kullanımına açılması ve kent yaşamım doğrudan etkileyen uygulamaların hukuk devleti ilkesi çerçevesinde gözden geçirilmesi önem arz etmektedir. Bu kapsamda, Şahintepe'de bulunan güvenlik karakolu başta olmak üzere benzer nitelikteki yapıların gerekliliğinin yeniden değerlendirilmesi, Şahintepe'nin Yüksekova Belediyesi'ne devredilerek rekreasyon alam olarak

yeniden halkın kullanımına açılması ve kent genelinde yoğun biçimde uygulanan gözetim mekanizmalarının temel hak ve özgürlükler bakımından yeniden ele alınması, demokratik toplum düzeninin güçlendirilmesi ve kalıcı toplumsal bansın tesisi açısından önem taşımaktadır.

Bu bağlamda;

1) Yüksekova halkı tarafından uzun yıllar rekreasyon ve mesire alam olarak kullanılan Şahintepe'nin güvenlik gerekçesiyle sivil kullanıma kapalı tutulmasının, Anayasa'nın 56'ncı maddesinde güvence altına alman sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı bakımından Bakanlığınızca değerlendirilmesine ilişkin herhangi bir çalışma yapılmış mıdır?

2) Şahintepe bölgesinin yürürlükte bulunan 1/5000 ve 1/1000 ölçekli imar planlarında kullanım karan nedir? Söz konusu alan planlarda askeri alan, yeşil alan, rekreasyon alam veya başka hangi kullanım kararı kapsamında yer almaktadır?

3) Şahintepe'nin yeniden rekreasyon alam olarak halkın kullanımına açılması ve Yüksekova Belediyesi'ne tahsis edilmesine yönelik Bakanlığınız tarafından ilgili kurumlarla yürütülen veya planlanan herhangi bir çalışma bulunmakta mıdır?

4) Hakkâri ili ve ilçelerinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı kaç metrekaredir? Bu oran Türkiye ortalaması ve uluslararası planlama ölçütleriyle karşılaştırıldığında hangi düzeydedir?

5) Güvenlik tesisleri ve benzeri yapılar nedeniyle Hakkâri genelinde imar planlarında kullanım değişikliğine uğrayan veya sivil kullanıma kapatılan alanların toplam büyüklüğü ne kadardır? Bu alanlara ilişkin Bakanlığınızın herhangi bir planlama çalışması bulunmakta mıdır?

6) Hakkâri genelinde yürütülen kentsel dönüşüm, mekânsal planlama ve benzeri uygulamalarda yerel yönetimlerin, meslek odalarının, üniversitelerin ve sivil toplum kuruluşlarının görüşleri hangi yöntemlerle alınmaktadır?

7) Birleşmiş Milletler Yeni Kentsel Gündemi ile Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlan kapsamında kamusal yeşil alanların erişilebilirliğinin artırılmasına yönelik olarak Hakkâri'de yürütülen veya planlanan çalışmalar nelerdir?

8) Yüksekova ve diğer ilçelerde inşa edilen güvenlik tesisleri ve güvenlik yolları nedeniyle doğal alanlarda meydana gelen çevresel etkiler bakımından Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) süreci işletilmiş midir? İşletilmiş ise kaç projeye ilişkin ÇED karan verilmiştir?

9) Hakkâri genelinde güvenlik gerekçesiyle sivil erişime kapalı bulunan mesire alanları, yaylalar ve diğer doğal alanların tespitine yönelik Bakanlığınız tarafından hazırlanmış güncel bir envanter bulunmakta mıdır? Bu alanların yeniden halkın kullanımına açılmasına ilişkin herhangi bir planlama yapılmakta mıdır?

10) Kent hakkı, çevre hakkı ve katılımcı planlama ilkeleri çerçevesinde Hakkâri ili ve ilçelerinde kamusal alanların daha erişilebilir hale getirilmesi ve yurttaşların kentsel karar alma süreçlerine katılımının güçlendirilmesine yönelik Bakanlığınız tarafından yürütülen çalışmalar nelerdir?

CEVAP

Hakkari İli, Yüksekova İlçesi, Yenimahalle, Yeşildere, Dize, Eskikışla, Mezarlık, Cumhuriyet ve Güngör Mahalleleri sınırları içerisinde bulunan ve 6306 sayılı *"Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun"* kapsamında 01.08.2016 tarih ve 2016/9088 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile *"Riskli Alan"* ilan edilen 1291,56 hektar alana ilişkin *" kentsel tasarım projesi*

hazırlanması ile 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı, 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı, her türlü harita, imar uygulaması(arazi ve arsa düzenleme işlemleri) hazırlanması ve onaylama yetkisi" geçici olarak Yüksekova Belediye Başkanlığı'na devredilmiştir.

Hakkari İli Yüksekova İlçesi Yenimahalle, Akalan ve İnanlı Mahalleleri sınırları içerisinde kalan yaklaşık olarak 343.32 ha. yüzölçümüne sahip olan alan Maliye Bakanlığı'nın 26.08.2016 tarihli ve 24117 sayılı yazısı ile uygun görüş alınarak 09.09.2016 tarihli ve 11206 sayılı Makam Olur'ları ile belirlenen "Rezerv Yapı Alanı"na ilişkin hazırlanan 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı 01.11.2016 tarihinde onaylanmış olup ilan-askı süreci başlatılmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlara dağıtımı yapılmış ve 03.11.2016-03.12.2016 tarihleri arasında yapılan ilan-askı sürecinin tamamlandığı Bakanlığımıza bildirilmiştir. 03.05.2017 tarihinde ise itirazlar kapsamında plan değişikliği yapılmasına plan değişikliği yapılmayan kısımların ise kesinleştirilmesine karar verildiği ilgili kurum ve kuruluşlara bildirilmiştir. Bahsi geçen planlama alanına ilişkin 17.05.2017, 20.07.2017 ve 26.12.2017, 01.10.2018 tarihlerinde imar planı değişikleri yapılmıştır.

Hakkari İli, Yüksekova İlçesi Güçlü Mahallesi 27/07/2017 tarihli ve 9806 sayılı 23/11/2017 tarihli ve 15219 sayılı Makam Olur'u ile Rezerv Yapı Alanı olarak belirlenmiş olup Güçlü Köyünde Bulunan 257.43 hektarlık Rezerv Yapı Alanına İlişkin Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planı 25.07.2019 tarihinde onaylanmış olup 11.10.2019 tarihinde kesinleştirilmiştir.